

**« Etukwatshileyi mikyengye, twatwa tunyema
Tukwete kulwishakana milundo yetu ya
nfinyo ibapu kwela bilongo »**

Loono lukile buwa 2: 15.

Byalulwe mu ki Allend kwi “Die kleinen Fuchse”

Mu kisongye namu walulwe kwi bakwetu bano:

Arthur NYINDU ASSANI na Ivon KILUBA KIBAMBE

mu mweshi wa kumpala mu kipya kya 2025

KABINDA

MAYI A MBANGILO

Ino nangunangu ngitukye, kubanga mu kipwa kya 1908, nka bu « Epuwa dia kubala (Bible) mukanda w'Efile-Mukulu » ku bya bafundaa ku myeshi isatu (Ministre) kwi « Lupete lua ngoshi na ngabo » Bifundwe kwi Georg von Viehbach, Kamanda ka basalayi ka fumu a ba (prusse). Mubadi nabene ngi akatundula su nayi a nangunangu yaaye a atopeka eyendo kwisha kwaye kwa bipwa lukama (100), sunga shi mbifundwe bwa ano mafuku atudi. Twina byakkwakula patooka shi ngikashi ya nshaleelo yeetu atue babene, ya bifuko byeetu na bibungilo byetu, mbifwanishene bikata na ngikashi yakulwishika yabaleesha kwi muwketu Georg Von Viehbach mu bino bifundwe. Kwiyisha kw'eyendo, Kutonda Kw'eyendo abitungu nka byabya.

TU MIKYENGIE TUPEELA

« Nshishidi yifwe ayitushaa eshiko dibubi, ayinunkisha mwimu wa malashi eshiko di bubi ; kulootaka kupapeela nkulombeene kulwisha mwanda uneeme wa binangu ntumbo yawo »(Mulungudi 10 :1)

« Kitatusho kipeela akitutumisha musabu ooso. » (Luuka 16 :10.)

« Yawa ena kulamata mu bintu bipeela, ena kulamata namu mu bintu bikata ; na yawa shiina kulamata mu bintu bipeela peela, tena tena kulamata namu’ni mu bintu bikata, » (Luuka 16 : 10).

Mu muwa wa mwina kukumiina ; tamwi kipindji kya « kitshiba » : byoso biku mufubo, su nkufuka elunga dipwidikye na mwanana, sunga kukaasha eshimba kwadi. Mwishikwani na muwa taseselaa peepi bisumanga n’eshimba disangale na muloo mu buntu, na bitompwanga bikata.Bwa muwa wina kufukama mu Yesu, sunga lusandji, sunga kwiba, sunga malwa, sunga sungu tabi bu bitompwanga nya. Satana asangulaa bipaso bikumbane bu kifubwanga kya ku mufisha ku kepatshilo kaye. Atumu **lushishidi lufwe** mu mwimu wibuwa **bwashi wele eshiko di bubi**, ngi kupatuula’shi abangaa na bintu byashi na kyubishi, anka byalekyela bikitshikye pakukutwa kwaye kwa kubekyela. Atwasha tu mikyengye tupeela : kushi badika na kishima eyi dy’Efile-Mukulu , kushituula eshimba ku luteko , kudya kukisekise , ka lulengu ku lusala , kushi bekyela’shi ku nangunangu ya kwikumiina nka’obe nabeene , nangunangu yibuulo, ya kubinga lupapi sunga yishi buwa. Ena tu **mikyengye twibungi**, twa tumaa mu nfinyo ibatusha bilongo.

Kino kipwandjikisho kya tu mikyengye tupeela ta nkitale bana b’Efile-Mukulu bena ntabukilo shanemeka mwanana sunga bu kamoni bwa lukumino. Kwi bantu be bino, nfinyo ya bwina Kilisto bwabo ta mbwele bilongo nya, anka yilwishibwe. Kwabadi nkwi balungulwe dino eyi : « **Ngulube ya kisuku yiwulwishe , na nyema ya maypa yi wudje.** » Loono kip 80 kish 13. Anka mwishikwani atumaa tu mikyengye tupeela kwi mwana Efile-Mukulu atambuka na muloo mu kusangeela kwa buntu na kufukama, kwakwa sunga eshimba shibo abipenyapenya mu ntumbo y’Efile-Mukulu.

Dingi, pe mwina kukumiina shi mulamate baaluka ku buludiki bw'Efile-Mukulu na balushibwa mu kipaso kya'shi eshimba dyaaye di bya kusamuna na kutumbula dimo, su atentekeysha bifundjibwe mu Esaya 61 : 3 na ekale na mpango ya ayikalayika bwashi atumbishibwe, byabya binobino nsaa ibalomwana ya kutuula ku binangu kino kishima tu mikyengye tupeela.

« Etukwatshileyi mikyengye, tawatwa tunyema tukwete kuluishakasha milundo yesu ya finyo ibapu kwela bilongo » (Loono lukile buwa 2 :15)

« Ebelele luno lukindji shi : Bufumu bwa mawulu mbwifwaneene na kitatusho kibatshibilwe kwi mwana mukashi kibafille mu bipimo bisatu bya bukula mpa na pa babitatukile. » (Mateo 13 : 33)

« Kwisadika kwenu takwi buwa nya, tanu wuku'shi kitatusho kipeela aki wushaa mutanda oso su ? » (1 Kolente 5 : 6)

« Tanu lubishibwanga : ba kuuku be bubi aba lwisha nshalelo ebuwa. » (1 Kolente 15 : 33)

Akipatuula kishima shi nfinyo yetu tayidi na bilongo nkini ? Kwi bipatulwilo Bisatu :

1. Kutantala bwa muntu e munda kwa mwana'Efile-Mukulu ku nguba y'elwe mwabi : fumu atundusha, kukula, kutoshibwa kushinkame, muwa upya mu kifulo kya Mwanana. Meso, mu kyakya kipindji kya myabi, nga shingwe mwimu ku mufubo wa tumoni twele myabi, mu kufumankana na baana b'Efile-Mukulu basampibwe, bwa kufwisha tu mikyengye tupya mu bula na mpukuu ya kifulo ky'Efile-Mukulu. Byabya abifiki koodi bu kipungo kipya kiwule n'etaata, kya muloo mu eshimba na kufukama. Ni nkipindji kya buntu bw'Efile. Su bi byabya, pasuka, mwanda masaku aa kutengyela mu kifwanyi kya tu mikyengye tupeela, twibya kwiyalashena kunyima : **« nfinyo yande, ntshi mwi ulame nya. » (loono lukile buwa 1 : 6.)**

2. Wena kusepeela kwa Eyibakishi na kifuko kibuwa, mu eyndo shibo ibino ni nfinyo ibelele bilongo. Anka, misango kini mwishikwani afikisha kutuala sunga kukaasha kw'eshimba, munkatshi mwa basha baana na

Lukonko lukata lwakuwuka'shi : su twibalombeene kutengyela na muloo fumw'etu.

« Na binobino, bana shadidillaayi mwadi, mwanda wa'shi, pa kaleshibwa atukekale na kishinkamisho na'shi tatukakwatshikanga buufu, kwadi, pakufika kwaye » (1 Yaono 2 :28)

mukatshi mobe na bakwenu , bino bikale bu lufungula lwa buwumune na mu kulama kifulo. Su ku kyolwa muluma suunga mukashi abelungushena myanda mu fumu na mu kifulo ; na kusokola bilubilo bikitshikwe na kwiyyisha kwi mwanana, byabya **mikyengye ipela « Ikwatshibwe »**

« Olame eshimba dyobe kukila bintu byoso , mwanda nyi amutuukaa nsulo ya muuwa » (Nkindji 4 :23)

« [Takukitshikanga] kintu suunga kimune mu Kikudi kya tusaka tusaka (epiki), suunga pa mwanda wa ntumbo ya bisumanga; anka, mu kwiyyisha, umune a mone mukwabo bu mumukile » (Bena Fidipi 2 :3)

« Byabya bino bintu byoso wabidi nao ngwa kusunguluka, anukeekala [bantu] kini mu mwikeelo wiselele na kululama, abatengyela na kulwila kufika ku’efuku di’Efile-Mukulu, pa mwanda waadyo mawulu emu kaalo a akasunguluka na bintu bimwanka abikapalakana. Anka, muyile mulayilo waye, atutengyela mawulu apya na senga ipya, mwanka mushaleele kululama. Ngi pa wawa mwanda, bafudiibwe kifulo, panutengyela bino bintu, ekitshisheeyi byanudya kwikala basanganiibwe bashiina ebashi na bashaabatopekiibwa kumpala kwaye, mu kufukama » (2 Mpyele 3 : 11-14)

Byabya bisha bisangasha fumu abitungu kwibilumbula na mashimba atoka, kushi byabya kondo ke eshimba takakela na kufukama. Suunga byabya, atumono kilesheho bu : kwisankisha, lulangwilo muyile bantu, kukimba kutumbishimbwa mukatshi mwa bantu. Byabya tabi na makasa ku meso a Fumu nya. Luuka 16 : 15 Abifika kapelakapela na kutama lubilo-lubiloanka bu mutshi wina bulembe na wi bubi : nako kwi bu kwitatula kwa mwina Kilisto. (Tala na mu Yaono 5 :44) Su atupwandjikisha kwikala na kyukilo kikile, na tumbo na kapatupatu kukila bangi bakwetu balume suunga bakashi, tatwi na muloo suunga kusaka a mwabi aku mufubo wetu. Mwana Efile-Mukulu , kwata mikyengye na weyipe ! ayifwisa kulwisha kukata ano mafuku na angi alondo . Muwa ngukitwe na myanda . Su tatwiyitalula mu fumu na na mu eshimba dya kifulo na mu mbutu , na mu kukulupila mwadi , byabya tatutambuka mwadi suunga n’aye nya . Mu bino eshimba adikala na kyubishi kya kukita myanda kushi kutala meso kwadi , na binangu tabiki dingi mu bukalanga bwa Kikudi-E-Selele, na bibelo by’eshimba tabiky’bitadibwa nya.

baana, Munkatshi mwa fumu a mudimo na mufubi aye, na dingi pankathi a mulume na mukashi! Byabya abibangaa nka kantu kapeela pangi kabamweneka, pangi mpushisho ebubi sunga kukutwa kwa kifulo : Ni ntu mikyengye tupeela ; etutshine!

3. Ni nkakongye ka baana b’Efile-Mukulu: Mashimba ena muloo, beyanyene mu kifulo ; bena nsenga abamono bukamoni abutala bw’eyendo bwa bwina kilisto. Awu asangala pamono mukwabo aleesha eshimba adyabiila fumu, pa mwanda wa kupalakasha mukandu wibuwa. Nka paapa nkutandjikwe mushikwa mu eshimba sunga mu nshibo kwi bakwetu balume na bakashi, abaakula ku mongo kwabo, dyabulu atumu tu mikyengye tupeela bwa kwamuna mashimba. Tubadikye **2 Timote 2: 14 -18: « webatentekyeshe bino bintu mu binangu, webakamikye kumpala kwa fumu bya bashaa kwikala na mpaka ya myaku; [ikale] ishii na bukwashi [na] pa mwanda wa kuponesha bapushi. Ekitshishe bwa kwileesha mupwidikye kumpala Efile-Mukulu, mufubi shiina buufu, alambukisha eyi dy’eyendo mu kululama. Anka alekye mpaka ya bisumanga isha yikwasha mwanda [baaba beyimeene] aba kende kula n’Efile-Mukulu; na eyi dyabo dyana fukule bu elonda dy’eshobo, kwabadi ngi kwi Imene na Filete balube ku eyendo, abamba’shi lusangukilo ndupwe kukitshika na abaponesha lukumiino lwa bangi. »**

« Tanu tshibangayi kiimu, tala nwakatshibilwa namu: Mwanda mu kipaso kya nutshibila bangi kiimu mwa bakenutshibila namu, na ku lutshi looso lwanupimina bangi, naalo lwa banenupimine namu. Na mwanda kini otala kasama ke mwiyyiso dya mukuenu, aku tomona tomno mulamba wi mw’iyyiso dyobe? » (Mateo 7 :1-3)

« Talanga atwanya myoshi ku kanwa kwa mpunda, mwanda washi itukokyele, na atuludika mbidi yayo yoso ishima aku na aku. Talaayi namu maato, akile bukata na aa takwibwa na kipapi; aa ludikwa aku na aku kaludikilo kakile bupeela, kwakwa akukyebe kwi atakwisha mwenya. Pamune na ludimi namu, nkantu kapeela kaku mbidi akelungula mu bintu bikata. Talaayi kantu kapeela ka kaalo, mutamba bukata kini wakashiki.

Na edimi nkaalo. Edimi, senga ishima yule na bubi, ndimune dya ku bipindji byetu bya mbidi, adjo adilwisha mbidi yishima, na adishihiki bipangwa byoso bya pa senga; nan di shikilile mu ngeena. Mwanda bipaso byoso bya nyema atwele milawe bantu bapangile ku etwanika dy'Efile-Mukulu. Ku kanwa kumune akutuku mwabi na mlawe. Bakwetu, tabibadaya kwikala byabya nya (Shake 3 :3-10)

« Yawa akumina kwikala na muwa na kumona mafuku ebuwa, alame edimi dyaye ku bubi, na milomo yaye mu kwakula kwa madimi » (1 Mpiele 3 :10.)

Mayi oobe taena mwanda wa kwikala aa fitshi munda sunga eubi, kilombane ekale a muntu shawuka kintu sunga ekale akukanyibwa. Obanganga pangi efuku, na muloo, na kutukama; anka paapa na paapa, kutukama na muloo bibashimina. Tu mikyengye tupeela twa masolo aku nsenga ngi abebifisha. Mwana'Efile-Mukulu ena byakwikala musepeele bu mwana; tena mwanda wa kutuula mayi aye ku kipimo,pe eshimba dyaye na edimi dyaye mbi muniibwe na kikudi'E-Selele. Abi mufwila nka byabya abikanya Efile-Mukulu na abifwisha mwabi kwi bangi, mu muloo wi selele. Bantu bebungi, na bangi beena kukumina, mba fule miseku, mbakumiiine kusepa bangi, byabya nyi ngikashi yi masaku. Bifindwe abitudimusha ku: « Bishima bya bwakule akule sunga bya miseku, byabya bishi bipwandiikile ... » (Efeso 5: 4) « tuula, aee! Ayikalayika! mulami ku kanwa kwande lama pa kutwela ku milomo yande. » (Loono 141: 3)

Myakulo yooso ayakulwa kunyima; tangya tu mikyengye tupeela nya, anka nya misewu yikata. **Ni nkipupa akitamuka mu mufito** (Loono 91 :6) ngi nkonko ya kifulo ky'ehendo. Mayi a lupenda na kapeetu ta aamweneka nka paapa na paapa bukVELO bwao; nge fwanene na tu mikyengye tupeela. Anka n'eyendo aa palakashaa. Bitshibilo byoso bya ku kafido findo, ku kaasha bya bu kamoni bwa bwina Kilisto bibubi, na abufikisha bushito ku eshimba. Mukalo wa ku nyukuta kwi buwa na bu kamoni bwa kasabu bopu kusambuka mikalo.

« Kwataayi sungu anka tanulwishanga nya: Nguba taponanga weena sungu; na tanushitwilanga kafilefile kibelo.Yawa baadi ayibi tayibanga dingi, anka mbikile buwa afube na masa aaye nabene kyakya kii buwa, mwanda wa'shi apete kya kukwasha nakyo yawa ena lukalo. Mukanwa mwenu tamutukanga eyi dii bubi suunga dimune, anka dyadya dii buwa, [dilombene] kwibaka muyile lukalo, mwanda wa'shi diwukishe buntu kwi baaba abedipusha. Na tanongamishanga Kikudi-E-Selele'Efile-Mukulu, mwadi'ye nubelelewe kitampi bwa efuku dya kutungushiiibwa. Kaashaayi munkatshi mwenu, buulo booso, na sungu yoso yibukopo, na bukVELO booso, n'ewunga dyoso, na mulomo oso, na kitita kyoso » (Bena Efoso 4 : 26-31)

« Anka binobino, pelaayi namu bino bino buntu byoso: sungu, kusumina, bulamalama, mulomo, mayi e buufu aatuukila kukanwa kwenu » (Bena Kolose 3 :8)

« Byabya anwe nufwale bu basanguwe b'Efile-Mukulu, be selelee na bafudiiibwe kifulo, eshimba dya lusa, kalolo, kwiyisha, kupopeela, bututwabikoni, nwisemushene bushito muntu kwi mukwabo na nwiwileene lusa bantu kwi bakwabo, su umune ena mwanda na mukwabo, bu bibenufwidile Kilisto lusa, anwe namu ebikiteyi. Na kunundu kwa bino buntu byoso, [fwalaayi] kifulo, kikale mooshi wa kupwidika. Na kutukama kwa Kilisto, kwakwa kubanwitananyinwe ku mbidi yimune, kubikale mu mashimba enu, na yikalaaayi na kutumbula » (Bena Kolose 3 :12-15)

Myanda na kukutwa kwipetena akufwisha kyonga na kwidila kwi'efuku n'efuku abitukila kwi twatwa tu mikyengye tupeela ; aku namu tumw'etu muyile kalolo kaye adidi kwikasha etu dyoso na mwabi na muloo. Bifuko bungi kini bibabangile mu bu umuwune na mu Fumu na mu kifulo ky'eyendo , bilwishibwa na wawa mikyengye ? Mpa na ang'i makuku aband'i afikile mu lukumino ngatshibikye anka na twatwa tu yema tupeela. Buulo , na mayi oso abi na kutala koso kushi na kifulo kulwisha, na wawa mulwisho awutungu kwiwulumbula muyile bifundwe mukatshi mwa bana b'Efile-Mukulu . Bifundwe abyamba'shi : **Nguba ntapona weena sungu** ; abilesha kalolo shi : totulanga mutwe obe mu kulala kushi kukatusha myanda yoso ibi , mayi ebukopo , ku kutwa kwa kifulo sunga nangunangu ibi

Tabisumanga, bya tu mu mikanda ipela ya Mpolo, bena kukumiina bebakankamikye bandya kwikala badimukye pa mwanda wa kupela milwisho ya mbidi.

« Yesu namu balungwile bena Yuda babakuminine mwadi'shi: Su nwaningiila eyendo mu eyi dyande, nwi beeyi bande eyendo; na anukawuku eyendo, na eyendo adikenufungusha. » (Yoano 8 : 31-32)

« Eyi dya Kilisto dishaale munda mwenu na bumpeta bwadyo booso, -mubukalabwino booso mu kwilambukishena na kwikankamikishena muntu na muntu, ku ngono, bisadi, nyimbo ya mu kikudi, nwimbe mu mashimba enu kwi Efile-Mukulu mu [kikudi kya] buntu. Na kintu kyoso kyanukitshi, mu kwakula, suunga mu kikitshino, [kitaayi] byoso mwishina dya Fumu Yesu, mu kutumbula Efile-Mukulu Yaya kukidila mwadi » (Bena Kolose 3 : 16-17)

« Anka fudiilo ya bintu byoso ibeselela peepi; byabya ikalaayi badimukye na bapasukye pa mwanda wa kuteka » (1Mpyele 4 : 7)

Atusangana misusa ibungi kukutwa kwa kulama , anka Fumu nabeene ekumono kwi baye , bu kilesheho : kuleka luteko na kubadika fifundwe. Byabya tabifika mukukumina kwetu , anka atukumina kwikala balamate. Anka , saa ipela mwanda kwi bitungo bibungi , atukyebe kalolo kuteka anka mafuku kumpala atulekye kapelakapela, na dingi na bukome bupela. Ku uno mwanda, ano mayi aee tukankamika : « **Ningiilaayi mu luteko, nukalabale nalo mu lutumbu** » Bena Kolose 4 : 2, Looma 12 : 12) Patubuula Kilombeeno , eshimba dyetu di ku ingi myanda anka meso abala eyi. (badika mu Luuka 11 :28). Kishikamisho kibuwa kyakya akitulesha mutemuki Yelemiya pa 'akula'shi : « **Apafikaa eyi dyobe kwandji , nasangala bikata.Eshimba dyande adisepela kukita muyile dyadya eyi** » (Yelemiya 15 :16) Kutekyela betu boso babofule , anka tatupete muloo na kukutwa kushikamisha bukome bwa kutekidibwa ; kwakula kalolo kwamba'shi , kushi lukumiino na kifulo lupela kutedimwa mu myanda yetu takwi na bukome nya. Mu mafuku apela , twatwa tu mikyengye tupela a tulwisha nfinyo ibapu kutusha bilongo. Eshimba di mwasa ku binangu ku myanda ya pa senga , anka bwina kukumiina bwa kyakya kipaso abufu na ku mishi.

Su bolubu byabya, binga tu mikyengye twana, na tuula edimi dyobe mu bukome bwa lusa lubakuleesha Kikudi-E-Selele kumpala a lwendo lwobe, lwa bwina Kilisto kulwishibwa na edimi dyobe dya lwishibwa.

« **Byabya ngi byanenulungulashi : Tanwinyongolanga mwanda wa muwa weenu, pa bitale kya nukadi na kya nutomo, suunga bwa mbidi yeenu, suunga kyanukafwala, muwa tangukile kidiibwa, nambidi tangikile kilamba su ? Talaayi tooni twa kwiwulu taa tukuna, tatuwumbulaa, suunga nkwela bipako, anka sheenu a mwiwulu etudishaa. Anwe ta nwibetukile su? Nani a munkatshi mwenu, swekala na lukalo, mupwandjikile kwitetenkyela kipindji ku bula bwaye? Bwa kini nwina kyongwa mwanda wa kilamba ? bekyelayi bilongo bya mapya kipaso kya bikulu, taa bifubaa, taa bilukaa madiba . Anka nenwamba'shi: suunga Solomone mu ntumbo yaye tamufwale bu kimune kya ku byanka. Su Efile-Mukulu afwadika lubishi lwa mapya byabya lwi leelo, malooba alwedibwa kaalo, ta kenufwadika bukidi bikile baasha kukumiina kupela? Byabya tanwikalanga na kudila' shi: Atukadi kini? Suunga'shi: atukafwala kini? Mwanda beena mawumbo abakimbi bino bintu byoso. Sheenu e mawulu awuku'shi: nwina lukalo na bino bintu byoso. Anka kimbayi bufumu bw'Efile-Mukulu kwibedi na kululuma kwaye; na bino bintu byoso bya nenu tentekyelwe. Byabya tanwikalanga na kyongwa mwanda wa malooba, mwanda malooba ena yayo myanda. Efuku dyoso dina yaadyo nkalakasho. » (Mateo 6: 26-34).**

« **Tanwikalanga na lukalakashi lwa kintu suunga nkimune, Anka mu bintu byoso, tulaayi nkaalo yeenu kwi Efile-Mukulumu, mu nteko na kwiyaambiila na lutumbu. Na kufukama kw'Efile-Mukulu, kwakwa kukile kinangu kyoso, akukalama mashimba eenu na nangu nangu yeenu mu Kilisto Yesu. » (Bena Fidipi 4: 6-7).**

Mu kinangu ky'Efile-Mukulu, kitompwanga kyoso akikamisha mwishikwanyu bu makumbi kufudiilo a senga akitungu kyalulukye bu luteko. Su byongwa bi bya kapu, tabikalekyela makumbi abwikile nguba a buntu bw'Efile-Mukulu. Anka mwishikwani bakwasha mwana Efile-Mukulu bya kwalula meeso aye ku kifulo ky'Efile-Mukulu na kulamata kwa mulami a mikoko a mu kikudi, na'shi Etwi dyaye ditemeshe adyakula mwanda wa malwa aakafiki, na mpombo, na masaku, mikumbo, kwishikwena, bwashi akashibwe muloo waye.

Luklupilo mwi Fumu alwaluluka bu mushikwana moo. Pa mutwe akutuula mu nteko na lutumbu lwa kushinkamisha kwa kulamata kwa Fumu etu kwasha kushii kubadika, pa mutwe a kwituula mu kitulo kya shetu Efile-Mukulu sha bukode boso, eshimba dika ku myanda ya mutito ayi tvesha mwishikwani mu bingi bipaso bipya, anka bu mishi ya kalo ayitu mulengie. Na kutshina kumpla a bantu kwikwaka, taka pa mwanda washi alwisha lukumino nya, na pa muanda wa kukutsha mpushisho ebuwa a lukumino. A Muntu nani, lubishi alukulu lubilolubilo su? Myanda na moo kumpala kwa bantu akutwisha kukutwa kwa muloo, kitulo na kyukilo. twatwa tunyema twa mikyengye atu mweneka bu tupela twi na bukode bwakulwisha masaka ka kongye Kashima. Mpala ya shaye sunga ya nyina mwana ayikala ikalakaswe na myanda iku mashimba a boso be mu shibo na kulwisha muloo.

Nfinyo ibele bilongo ayilwishibwa.

“obe sh’epampa, enda okatale abikita tunyenene, byabya okayi bya kwikala na binangu. Ato, tati na muludiki sunga fumu, sunga mutontshi, anka mwishipo, mu mafuku a kumbula, atusangula bidibwa bilombane ato kudya ku Nyim, obe sh’epampa, okekala mulaale mpaa na pa kipindi kinyi? Nsaa kinyi y’okapasuka? Su wakula’shi: Mbande kukobola kalo, na’shi: Mpinde maboko nyikishe, byabya by’olaala tulo, bulanda abukakupulukila’ nka abikita munyenganyi e na bilwila” (Nkindji 6: 6- 11)

“Etuambukishe byatudya kubadika mafuku etu, bwatudya kupeta eshimba dya kapatupatu” Loono 90: 13

Tupindi twa saa atukidi, kipindi kya nguba kyatushilimisha bisuma nabyo dingi twatwa tu Nyema twa mikyengye, saa yetu ibuwa anka bu bintu byabandi betupe bwa kutula mu shibo yetu , twate saa yitu yatud bulungatu bwa kuwuka eyi dy’Efile-Mukulu na kukitshisha kitulo kyetu bibuwa pa mwanda wa kukula mu muwa wetu . Sunga byabya, mwina kukumina mulombene kubadika bikandakanda sunga ungi mukanda wi buwa (na byabya bi bu mukamiko). Anka tayilwakana bwa bu myanda ya yikalayika ,bu abikitshi ban aba ano mafuku “mu bikandakanda na mukutoma kwa fwaka”, na kukutwa kukangula eshimba dyaye mu bintu bya masha ku myanda ya pa senga mu kubadika kwa myanda ifundwe (ano mafuku mukukila ku byamo bya bitwani sunga ku Shinga ya mikanda ya

kwitabikishena) Mwana’ Efile – Mukulu abitungu ashale mu buwumune a butala na fumu’aye. Nkoko yoso na myanda ayikisha mu kwitwabula mu bwabwa buwune nayo inyi **Minikyengye**. Kukasha yaaya saa yatulwisha kushi kuteka Efile-Mukulu, kwi angi makuta bu Pfenig [makuta akala a bena allemagne] na bya pa lukama [mark] (lelo makuta lukama na angi makuta a bakyelelengye) atwi atusha muyile kukumina kwetu na muyile lwabi lwa pa senga. Mikyengye ipela nyi kutumikisha kwa makuta ku ingi myanda kushi ku myanda ibuwa, akutwisha kwinyongola kwi bungi kwi bana be’Efile-Mukulu. Anka byabya bikile buwa kutusha makuta etupembwe bwa kulesha lusa lwetu na kukwasha bangi bakutwe. Byabya abileshe kitulo kyatulsha kwi baaba batudi nabo mu buwune mukila ku buuntu bwe’Efile-Mukulu.

« Buukayi na nutekye, bwa kupela’shi tala nwatwela mu kutompibwa, kikudi kiina katshintshi, anka mbidi yina kubofula. » (Mateo 26 : 41)

« Kutala namu, bino byanenulungula, nebilungula booso’shi : Yikalaayi bapasukye » Maako 13 : 37.

Ba pa senga abakula shi : « binangu bi bulungatu », anka bena kukumina ta byabya nya mwanda abo batule binangu byabo muyile bulami bw’Efile-Mukulu. bulamalama bwa muishikwany i bwa kutula bana b’Efile-Mukulu mukukutwa kudimuka kumpla kwa milwisho na kumona milwisho bu ipela ishi kintu. Nangunangu ibi tayibwa yakisha saa ikile bungi mu mitwe, saa ipela iyitungu kwiyikatusha mwishimba. Anka ingi misusa sunga angi ayalukila mafuku ebungi. Sunga byabya tatwisha kumpala kwa mwanana n’Eshimba di selele na kwilanga pa mwanda wa makoo oso a milwisho yatud bakite. Mukyengye awumweneka bu kanyema kapela muyile mukanda wa 1 Yoano 1 :9. Mususa wa kabidi na wa kasatu otumono mikyengye ina mako (tala mu Loono 119 : 37 **Nfinyo mupwe kulwibwa**. Su tokwata tu mikyengye tpeela, muwa obe oso ukwatshimbwe na bikuba bibimbwe. Owuku bangilo a myande yoso, anka towuku kepatshila ka satana na kwakyebe kukutwisha. Kwi bana b’Efile-Mukulu, satana akitshisha lwabi lwa mbidi pa mwanda wa kulwisha myuwa yabo. Bwa debungi, bi mushindo umune bu Dafidi : kutadila bubi, kutala kubi (byabya namu mikyengye twatwa tunyema tupela ?) kunyima kupona mu bwina bwa bubi. (Badika mu 2 Samwele 11 : 1-27).